

УДК 378.046-021.68:159.9

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.68-2.23>**О. В. Пономаренко**кандидат педагогічних наук, доцент,
декан факультету соціальної педагогіки та психології
Запорізького національного університету

ВИБІР ТА ОБҐРУНТУВАННЯ ДІАГНОСТИЧНИХ ЗАСОБІВ ОЦІНКИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПСИХОЛОГІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті наголошується, що оцінювання рівня готовності майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти потребує певного діагностичного інструментарію, який зміг би забезпечити виявлення усіх показників відповідних критеріїв за всіма її структурними складовими. Метою статті задекларовано вибір та обґрунтування цих діагностичних засобів.

У структурі розробленого особистісного тесту-опитувальника виокремлено п'ять шкал, які відповідають п'ятьом структурним компонентам готовності майбутнього магістра психології: функціональні структурні компоненти (педагогічний та підприємницький) та інструментальні структурні компоненти (технологічний, лідерський та емоційний інтелект).

Для особистісного тесту-опитувальника нами розроблено завдання з рейтинговими шкалами, які складаються з тверджень, що оцінюються майбутнім магістром психології за п'ятирівневою симетричною шкалою Лайкерта.

При формулюванні тексту тестових завдань враховано певні особистісні установки магістрантів-психологів, які впливають на валідність розроблюваного тесту-опитувальника:

– установки на згоду, яка проявляється у разі використання неоднозначних та невизначених тверджень;

– установки на соціально схвалювальні відповіді;

– установки на крайні або середні відповіді, які виявляються у випадку використання багатоелементної рейтингової шкали.

Залучення 30 експертів (успішних магістрів психології) дало змогу отримати валідний за змістом особистісний тест-опитувальник «Рівень готовності майбутнього магістра психології до професійної діяльності в неформальній освіті», який складається з 93 тверджень.

У ході розробки авторського особистісного тесту-опитувальника стандартизовано інструктивний матеріал з виконання тестів, як для респондентів, так і для тих хто буде його проводити.

Ключові слова: діагностичні інструменти, магістри психології, неформальна освіта, готовність.

Постановка проблеми. Оцінювання рівня готовності майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти потребує певного діагностичного інструментарію, який зміг би забезпечити виявлення усіх показників відповідних критеріїв за всіма її структурними складовими.

Для виконання цього завдання, насамперед, необхідно визначити які діагностичні методики, методи та засоби використовуються науковцями для встановлення ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців.

При цьому будемо керуватися основними положеннями психодіагностики та педагогічної діагностики особистості майбутнього фахівця, представлених у дослідженнях О. Артищевої [3], В. Галузяк [5], А. Григор'єв, В. Завіна [6], О. Ємчик [7], К. Інгенкампа [8], А. Комишан [10], С. Овсянникової [13], С. Хатунцевої [15] та інших науковців, що дозволив нам обґрунтувати відповідний діагностичний інструментарій, який використовувався нами для оцінювання готовності

майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти.

Сучасна педагогіка та психологія для оцінювання навчальних досягнень та окремих індивідуально-психологічних характеристик особистості майбутнього фахівця використовують численні методики, які класифікуються за різними ознаками.

Мета статті – вибір та обґрунтування діагностичних засобів оцінки готовності майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти

Виклад основного матеріалу. Одна з важливих ознак кваліфікації існуючих методик евалюації будь-яких освітніх і ментальних процесів – ступінь залученості самого діагноста.

Так, за **ступенем залучення діагноста** у процес діагностування виділяють *методику самооцінювання особистості та методику зовнішнього оцінювання особистості* (А. Григор'єв, В. Завіна [6], К. Інгенкамп [8; 14]).

До *методик самооцінювання* відносять: опитування, бесіду, інтерв'ю, анкетування, тестування

та ін. Основними перевагами самооцінювання є: забезпечення одночасного залучення великої кількості респондентів у процесі діагностики, висока швидкість отримання результатів, а також низький рівень втручання діагноста в діяльність респондента; а їх недоліками є висока ймовірність отримання неправдивої інформації про об'єкт діагностування та технічну складність підготовки засобів оцінювання.

До *методик зовнішнього оцінювання* відносять спостереження, експертні оцінки та рейтингову систему оцінювання. До переваг зовнішнього оцінювання можна віднести високу надійність і достовірність результатів діагностування, можливість діагностування складних психолого-педагогічних явищ, а його недоліками є довга тривалість і складність діагностичних процедур, а також необхідність певного професійного досвіду діагноста в галузі, що вивчається.

За *ступенем формалізації* діагностичних засобів виділяють *малоформалізовані* та *високоформалізовані* методики (О. Артищева [3], В. Галузьяк [5], О. Ємчик [7], А. Комишан [10], С. Хатунцева [15]).

До *малоформалізованих діагностичних методик* відносять: спостереження, інтерв'ю, бесіду, аналіз продуктів діяльності та ін. Основною перевагою малоформалізованих методик є їх висока ефективність в діагностуванні динамічно мінливих за змістом особистісно-психологічних та психофізіологічних процесів й явищ, які важко піддаються оцінці (наприклад, суб'єктивні переживання, особистісний зміст, динаміка зміни намірів, стану, настроїв та ін.), а їх недоліками є висока напруженість, громіздкість й довга тривалість реалізації діагностичної процедури, а також обов'язкова вимога до наявності у діагноста відповідного професійного досвіду. При цьому, вони чутливі до впливу випадкових і побічних чинників, що може суттєво знизити якість результатів діагностування.

До *високоформалізованих діагностичних методик* відносять: тести (індивідуальні, групові, усні, письмові, бланкові, предметні, апаратурні, комп'ютерні, вербальні, невербальні), опитувальники, проєктивні техніки та психофізіологічні методики, які розроблені вітчизняними дослідниками. Їх основними перевагами є можливість швидкого збирання надійної та валідної діагностичної інформації у вигляді, який дозволяє її подальшу кількісну обробку і якісне порівняння характеристик однієї особистості з іншими, а також низький рівень втручання діагноста в процедуру діагностування. Недоліком високоформалізованих методик є складність процесу підготовки діагностичних засобів (підготовка інструкцій, стимульного матеріалу, формулювання запитань, визначення кількісних та якісних параметрів відповідних характеристик досліджуваного феномену тощо).

Проте, як зазначає С. Хатунцева, повноцінність діагностики індивідуально-психологічних характеристик особистості майбутнього фахівця забезпечується тільки завдяки шляхом поєднання малоформалізованих та високоформалізованих діагностичних методик, адже вони взаємодоповнюють одна одну [15, с. 222].

За *типом зібраних діагностичних даних* про особистість виділяють: *L-дані* (life record data), *Q-дані* (questionnaire data) та *T-дані* (objective test data) (Р. Кеттел) [12]. *L-дані* збираються у ході спостереження за реальною поведінкою особистості в повсякденному житті та уявляють собою формалізовані оцінки експерта (експертів), що оцінює поведінку досліджуваного об'єкта в типовій ситуації впродовж певного періоду часу, *Q-дані* здобуваються у ході вивчення певних індивідуально-психологічних характеристик особистості за допомогою самооцінювання, а *T-дані* є результатом проходження особистості тестування у визначеній ситуації.

Таким чином, проведений аналіз наукових праць щодо класифікації діагностичних методик дозволив визначити те, що повноцінну діагностику рівня готовності майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти можна забезпечити тільки за умови поєднання малоформалізованих та високоформалізованих діагностичних методик, які реалізуються у процесі самооцінювання й зовнішнього оцінювання та дають можливість зібрати необхідні типи діагностичних даних (*Q-дані* та *T-дані*).

Відповідно до специфіки й завдань нашого дослідження, для оцінювання рівня готовності майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти нами будуть використані наступні діагностичні методики (малоформалізовані і високоформалізовані): бесіда, опитування, включене та непряме спостереження, анкетування й тестування.

Зупинимось детальніше на характеристиках та функціях визначених діагностичних методик у нашому дослідженні.

Так, використання *бесіди* дозволило у ході усного спілкування отримати певну інформацію про професійну діяльність магістрів психології в неформальній освіті. Бесіда, як засіб діагностики, у нашому дослідженні виконувала наступні функції: первинний обмін інформацією щодо особливостей професійної діяльності магістрів психології в умовах неформальної освіти; пошук, генерацію та обговорення нових ідей щодо сутності та змісту готовності майбутніх магістрів психології, їх ролі та функцій, які вони виконують в неформальній освіті; обговорення проблем, недоліків та перспективних напрямів удосконалення професійної підготовки майбутніх магістрів психології щодо налагодження й підтримки ділових контактів на різних рівнях неформальної освіти.

За допомогою *опитування* нами були зібрані об'єктивні та суб'єктивні дані про проблему підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти. Зокрема, у ході проведених опитувань практикуючих магістрів психології неформальної освіти нами уточнено проблематику дослідження та його об'єкт, основні напрями дослідження, авторське бачення досліджуваного феномену, а також деталізовано план збору інформації.

Використання *спостереження* забезпечувало цілеспрямований та планомірний збір інформації про професійну діяльність магістрів психології в неформальній освіті, яка в подальшому була систематизована та дозволило сформулювати певні висновки про досліджуваний феномен. У дослідженні нами було використано два види спостереження – *включене* і *непряме спостереження*, а їх об'єктами були: професійна діяльність успішних магістрів психології на ринку неформальних освітніх послуг та навчальна діяльність магістрів спеціальності «Психологія».

Анкетування у нашому дослідженні було використано для опитування магістрів психології, працюючих в неформальній освіті та спрямовано на визначення змістових компонентів готовності майбутніх магістра психології до такої професійної діяльності за педагогічним, підприємницьким, технологічним, лідерським структурними компонентами та емоційним інтелектом.

Використання *тестування* у нашому дослідженні було спрямовано на визначення рівня готовності майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти за визначеними структурними складовими. Відповідно, в якості діагностичного засобу нами був обраний *особистісний тест-опитувальник* (С. Овсяннікова) [13, с. 60-61], який забезпечив можливість валідного, надійного та доступного виявлення сукупності показників за відповідними критеріями досліджуваної готовності.

Обрання такого типу тесту в нашому дослідженні зумовлено тим, що його застосування дозволяє виявити та оцінити наступні характеристики показників готовності майбутнього магістра психології до професійної діяльності в неформальній освіті:

- частоту прояву (виявлення) певного показника за відповідним критерієм готовності (кожне завдання тесту дає одну можливість респонденту проявити цей показник);
- діапазон й широту прояву певного показника за відповідним критерієм готовності (респонденту пропонуються декілька питань про його поведінку в певних ситуаціях, кожне з яких сприяє прояву цього показника);
- багатозначність прояву показників за різними критеріями готовності (використання кількох питань для розкриття певного показника);

- комплексність і багатоспектність прояву (можливість виявлення прояву показників за різними критеріями готовності).

Метою авторської методики оцінювання є виявлення рівня готовності майбутнього магістра психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти за відповідними критеріями та показниками кожної структурної складової частини.

Пропонована методика базується на таких основних *принципах педагогічної діагностики* (В. Галузяк) [5, с. 22]:

- цілеспрямованості, що передбачає відповідність організаційних форм, діагностичних методів і засобів меті діагностування – визначенню рівня готовності майбутнього магістра психології;
- об'єктивності, що передбачає дотримання наукового підходу до оцінювання рівня досліджуваної готовності і формулюванні відповідних висновків і багаторазову перевірку будь-якого факту;
- доступності, що вимагає під час застосування різноманітних діагностичних методик створення відповідних умов та мотивації майбутніх магістрів психології;
- процесуальності, що передбачає оцінювання готовності майбутніх магістрів психології до професійної діяльності у динаміці їх розвитку;
- багатоаспектності, що передбачає оцінювання рівня досліджуваної готовності із застосуванням такого діагностичного інструментарію, що дозволить виявити усі показники готовності майбутнього магістра психології до професійної діяльності в неформальній освіті за відповідними критеріями в динаміці;
- системності та безперервності, що передбачає необхідність неодноразового проведення оцінювання рівня досліджуваної готовності.

Авторська методика оцінювання рівня готовності майбутнього магістра психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти спрямована на виконання наступних завдань педагогічної діагностики, а саме:

- 1) визначення основних етапів діагностики;
- 2) опис процедури розробки особистісного тесту-опитувальнику;
- 3) визначення кількісних характеристик за рівнями досліджуваної готовності для розробленого особистісного тесту-опитувальника.

Основними етапами діагностики готовності майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти є: 1) вхідне оцінювання; 2) поточне оцінювання (моніторинг); 3) вихідне оцінювання.

Вхідне оцінювання спрямоване на встановлення початкового рівня готовності майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти за визначеними

складовими та співвідноситься із фазою проектування розробленої нами технології підготовки майбутніх магістрів психології. Таке оцінювання проводиться на самому початку роботи з майбутніми магістрами психології. Основним діагностичним засобом цього етапу є особистісний тест-опитувальник. Результати вхідного оцінювання є основою для побудови індивідуальної траєкторії підготовки до майбутньої професійної діяльності в неформальній освіті кожного окремого магістранта-психолога яка реалізується шляхом вибору відповідних дисциплін і модулів курсів професійної підготовки.

Поточне оцінювання (моніторинг) спрямоване на отримання діагностичної експрес-інформації про поточний стан готовності майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в неформальній освіті і проводиться у процесі професійної підготовки у кінці кожного семестру упродовж усього терміну навчання. Отримана у ході поточного оцінювання діагностична експрес-інформація необхідна для успішної реалізації третьої фази розробленої нами технології підготовки майбутніх магістрів психології – фази коригування. Діагностичним засобом цього етапу також є особистісний тест-опитувальник. Результати поточного оцінювання дозволяють оцінити ступінь реалізації індивідуальної траєкторії підготовки до професійної діяльності в умовах неформальної освіти кожного майбутнього магістра психології та внести, у разі потреби, відповідні корективи.

Вихідне оцінювання спрямоване на встановлення кінцевого стану рівня готовності майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в неформальній освіті. Діагностичним засобом цього етапу є особистісний тест-опитувальник. Результати вихідного оцінювання дозволяють визначити успішність професійної підготовки магістрантів-психологів та ефективність розробленої технології підготовки майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти.

Зупинимось детально на **описі процедури розробки особистісного тесту-опитувальника**, який спрямований на визначення рівня готовності майбутнього магістра психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти.

Процедура розробки авторського особистісного тесту-опитувальника ґрунтується на основних положеннях побудови тестів-опитувальників, представлених у працях П. Клайна [9, с. 113] та С. Овсянникової [13, с. 60-61].

Відповідно до цих положень, процедура розробки авторського особистісного тесту-опитувальника оцінювання рівня готовності майбутнього магістра психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти включає наступні етапи:

- визначення мети тестування;
- визначення структури тесту, типу та кількості завдань;
- формулювання тексту тестових завдань;
- проведення валідації змісту розробленого тесту-опитувальника.

Розглянемо визначені етапи та результати їх реалізації детальніше.

Так, *метою тестування* є встановлення рівня готовності майбутнього магістра психології до професійної діяльності в неформальній освіті. Основними характеристиками, що підлягають оцінюванню є сукупність показників за визначеними критеріями кожної структурної складової досліджуваної готовності.

У *структурі* розроблюваного особистісного тесту-опитувальника нами виокремлено п'ять шкал, які відповідають п'ятьом структурним компонентам готовності майбутнього магістра психології: функціональні структурні компоненти (педагогічний та підприємницький) та інструментальні структурні компоненти (технологічний, лідерський та емоційний інтелект).

Для особистісного тесту-опитувальника нами обрано *завдання з рейтинговими шкалами*, які складаються з тверджень, що оцінюються майбутнім магістром психології за певною шкалою (П. Клайн) [9, с. 94]. У нашому дослідженні такою шкалою є *п'яти рівнева симетрична шкала Лайкерта* [4, с. 606], яка містить п'ять показників, що відображають ставлення магістранта-психолога до відповідного твердження особистісного тесту-опитувальника у діапазоні від «4» – «цілком згоден» до «0» – «абсолютно незгоден» з проміжними значеннями «3» – «погоджуюсь» та «1» – «не погоджуюсь» й центром «2» – «складно відповісти». Основними перевагами такого типу завдань є те, що вони дають можливість більш точного здійснення статистичного аналізу одержаної інформації.

При цьому загальний рівень готовності майбутнього магістра психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти визначається шляхом додавання показників за усіма структурними компонентами досліджуваної готовності.

Кількість завдань кожної шкали залежить від кількості показників відповідної структурної складової готовності майбутнього магістра психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти. Для як найповнішого вивчення досліджуваного феномену у пілотній версії опитувальника кількість сформульованих тверджень була у чотири рази більша від кількості показників відповідної складової, а у робочій версії тесту-опитувальника кількість тверджень була у три рази більша за кількість показників (25% тверджень підлягало відкиданню). Таким чином, кількість тверджень у кожній шкалі пілотної версії особистісного

тесту-опитувальника знаходилась у діапазоні від 20 до 28, а у його робочій версії – у діапазоні від 15 до 21. Загалом, пілотна версія особистісного тесту-опитувальника містила 124 запитання, а його робоча версія – 93.

На етапі *формулювання тексту тестових завдань* у ході перетворення кожного показника відповідного структурного компонента готовності майбутнього магістра психології до професійної діяльності в неформальній освіті у відповідні твердження ми спиралися на праці В. Аванесова [2], П. Клайна [9.], К. Інгенкампа [8], Р. Кеттела [12]. Д. Леонтєєва [11], С. Овсянникової [13] та М. Рокича [1].

При формулюванні тексту тестових завдань ми намагалися врахувати певні *особистісні установки (налаштування)* магістрантів-психологів, які впливають на валідність розроблюваного тесту-опитувальника (С. Овсянникова) [13, с. 60–61]:

- установка на згоду, яка виявляється у разі використання неоднозначних та невизначених тверджень;
- установка на соціально схвалювальні відповіді;
- установка на крайні або середні відповіді, яка виявляється у випадку використання багатоеlementної рейтингової шкали.

З урахуванням вказаних в цих працях вимог і рекомендацій, а також на основі розроблених нами критеріїв та показників готовності майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти, нами було розроблено пілотну версію особистісного тесту-опитувальника, який складався з 124 тверджень, які були спрямовані на вимірювання рівня досліджуваної готовності за п'ятьма шкалами, що відповідають п'ятьом структурним компонентам.

Валідізація змісту розроблюваного особистісного тесту-опитувальника оцінювання рівня готовності майбутнього магістра психології до професійної діяльності в неформальній освіті проводилася шляхом *експертного оцінювання* (А. Григор'єв, В. Завіна) [6], яке дозволяє детермінувати спрямованість розроблених тестових завдань відповідно до визначених критеріїв і показників досліджуваної готовності.

Пілотна версія особистісного тесту-опитувальника була представлена 30 експертам – практикуючим магістрам психології, які успішно реалізують свою професійну діяльність в неформальній освіті. Практикуючим магістрам психології було запропоновано оцінити представлені в особистісному тесті-опитувальнику твердження за кожним компонентом готовності за п'яти рівневою рейтинговою шкалою, побудованою за принципом: +2 – «цілком згоден», +1 – «погоджуюсь», 0 – «складно відповісти», -1 – «не погоджуюсь» та -2 – «абсолютно незгоден». Внаслідок проведеного експертного оцінювання було відкинуто 25 питань (від 5 до 7 тверджень з кожної шкали, що отримали найменшу кількість балів були відкинуті).

Таким чином, нами отримано валідний за змістом особистісний тест-опитувальник «Рівень готовності майбутнього магістра психології до професійної діяльності в неформальній освіті», який складається з 93 тверджень, що буде використовуватись нами у подальшому для оцінювання рівня досліджуваної готовності.

Крім цього, у ході розробки авторського особистісного тесту-опитувальника окрему увагу нами приділено інструкціям з виконання тестів, як для респондентів, так і для тих хто буде його проводити.

Розподіл кількісних результатів оцінювання за рівнями готовності майбутнього магістра психології до професійної діяльності в неформальній освіті наступні: критичний рівень готовності < 30%; достатній рівень готовності – 30-70 %, а оптимальний рівень готовності > 70%.

Розподіл кількісних показників кожної шкали особистісного тесту-опитувальника за рівнями готовності майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти подано у табл. 1.

Отже, основним діагностичним інструментом представленої авторської діагностичної методики є особистісний тест-опитувальник «Рівень готовності майбутнього магістра психології до професійної діяльності в неформальній освіті», який є валідним за змістом та забезпечує належне оцінювання.

Таблиця 1

Кількісні показники особистісного тесту-опитувальника за рівнями готовності майбутніх магістрів психології до професійної діяльності в умовах неформальної освіти

Шкала	Рівні		
	критичний	достатній	оптимальний
<i>Функціональні структурні компоненти</i>			
1. Педагогічний 15*4*3=60	< 18	19-41	42-60
2. Підприємницький 21*4*3=84	< 25	26-57	56-84
<i>Інструментальні структурні компоненти</i>			
3. Технологічний 21*4*3=84	< 25	26-57	56-84
4. Лідерський 21*4*3=84	< 25	26-57	56-84
5. Емоційний інтелект 15*4*3=60	< 18	19-41	42-60
Загальна	< 111	112-253	254-372

Список використаної літератури:

1. Rokeach M. The nature of human values. New York : Free Press, 1973. 438 p.
2. Аванесов В.С. Композиция тестовых заданий. Москва : Центр тестирования, 2002. 239 с.
3. Артищева Е.К. Об инструментарию педагогической диагностики в учебном процессе вуза. *Вестник Балтийского федерального университета им. И. Канта. Серия: Филология, педагогика, психология*. 2007. Вып. 4. С. 27–34.
4. Большой психологический словарь / сост. и общ. ред. Б.Г. Мещеряков, В.П. Зинченко. Санкт-Петербург : прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. 672 с.
5. Галузьяк В.М. Педагогічна діагностика як система. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського. Серія: «Педагогіка і психологія»*. 2018. Вип. 55. С. 15–23.
6. Григор'єв А.Й., Завіна В.І. Психолого-педагогічна діагностика. Київ : Преса України, 2005. 448 с.
7. Ємчик О. Діагностика рівня розвитку компонентів творчого потенціалу магістрів дошкільної освіти в процесі професійної підготовки. *Педагогічний часопис Волині*. 2015. № 1. С. 10–15.
8. Ингенкамп К. Педагогическая диагностика. Москва : Педагогика, 1991. 240 с.
9. Клайн П. Справочное руководство по конструированию тестов: Введение в психометрическое проектирование: Перевод с английского / под ред. Л.Ф. Бурлачука. Киев : ПАН Лтд., 1994. 288 с.
10. Комишан А.І. Педагогічна діагностика досягнень студентів з навчальних дисциплін. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2016. Вип. 15. С. 49–57.
11. Леонтьев Д.А. Методика изучения ценностных ориентаций. Москв : Смысл, 1992. 17 с.
12. Многофакторная личностная методика Р. Кеттелла : учебно-методическое пособие. Санкт-Петербург : Речь, 2007. 100 с.
13. Овсянникова С.К. Педагогическая диагностика и коррекция в воспитательном процессе : учебно-методическое пособие. Нижневартовск : Изд-во Нижневарт. гуманит. ун-та, 2011. 243 с.
14. Основи педагогічного оцінювання. Частина І. Теорія: Навчально-методичні та інформаційно-довідкові матеріали для педагогічних працівників / за заг. ред. Ірини Булах. Київ : Майстер-клас, 2005. 96 с.
15. Хатунцева С.М. Проблема діагностики навчальних досягнень студентів. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань, 2007. С. 220–225.

Ponomarenko O. Selection and substantiation of diagnostic tools for assessing the readiness of future masters of psychology for professional activity in the context of informal education

The article emphasizes that assessing the level of readiness of future masters of psychology for professional activity in the context of informal education requires certain diagnostic tools, which would be able to identify all indicators of the relevant criteria for all its structural components. The purpose of the article is to select and substantiate these diagnostic tools.

In the structure of the personal test-questionnaire being developed, five scales were identified, which correspond to five structural components of the readiness of a future master of psychology: functional structural components (pedagogical and entrepreneurial) and instrumental structural components (technological, leadership and emotional intelligence).

For the personal test questionnaire, we have selected tasks with rating scales consisting of statements to be evaluated by a future master of psychology on a five-point symmetric Likert scale.

When formulating the text of the test tasks, certain personal mindsets of master's students of psychology were taken into account, which influenced the validity of the test questionnaire under development:

- *mindset on consent, which is manifested in the case of ambiguous and vague statements;*
- *mindset on socially acceptable answers, in which the respondent tries to provide socially acceptable answers to the test questions;*
- *mindset on extreme or average answers, which is manifested in the case of using a multi-element rating scale.*

Involvement of 30 experts (successful masters of psychology) made it possible to obtain a content-valid personal test questionnaire "The level of readiness of a future master of psychology for professional activity in informal education", consisting of 93 statements.

During the development of the author's personal test questionnaire, the guidance material on the performance of the tests was standardized, both for respondents and for those who will conduct it.

Key words: *diagnostic tools, Masters of psychology, informal education, readiness.*